

ASOCIAȚIA
DE LITERATURĂ GENERALĂ
ȘI COMPARATĂ
DIN ROMÂNIA

**Congresul anual al
Asociației de Literatură Generală și Comparată din România**

De la Robot la Inteligența Artificială.

Techno-științe vs. Literatură și arte

Pozitivism vs. Umanism

10-12 iulie 2025

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași

Dragi colege, dragi colegi,

În 2025 congresul anual al ALGCR va fi organizat, prin efortul și bunăvoința colegilor noștri de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, la Facultatea de Litere din Iași. Tema pe care v-o propunem este dedicată unei problematice acute a zilelor noastre, și anume relația dintre toate formele de manifestare ale Inteligenței Artificiale și natura umană.

Comitet științific

Mircea Martin

Cătălin Constantinescu

Bogdan Crețu

Caius Dobrescu

Oana Fotache
Adrian Lăcătuș
Carmen Mușat
Antonio Patraș
Vasile Spiridon

Comitet executiv

Corin Braga
Claudia Tărnăuceanu
Alin Călin
Sorin Mocanu
Lucia Cifor
Livia Iacob
Oana Soare
Marius Conkan
Maria Barbu

Argument

Pe măsură ce tehnologia avansează în mod alert, granițele dintre om și mașină se estompează, iar roboții imaginați în primele narațiuni *science-fiction* (cum sunt cele ale lui Karel Čapek sau Isaac Asimov) par depășiți în raport cu capacitățile actuale ale inteligenței artificiale. Această evoluție continuă ridică întrebări fundamentale despre semnificațiile tradiționale ale eticii și progresului, precum și despre modul în care conceptualizăm identitatea umană, structurile sociale și interacțiunile omului cu mediul său. În acest context, se cuvine menționată teoria lui Max Horkheimer și Theodor W. Adorno despre dialectica iluminismului, care stipulează pe scurt că accentul pus pe raționalism în secolul al XVIII-lea a condus la

o uriașă dezvoltare tehnologică, ale cărei efecte s-au dovedit devastatoare în secolul al XX-lea, odată cu dominația fascismului și a totalitarismului în general. Pe de altă parte, tocmai o atare evoluție tehnologică propulsată de transformările sistemice ale capitalismului postfordist a facilitat emergența „dominantei culturale” a postmodernismului (caracterizat de eterogenitate și pluralism), așa cum au demonstrat Fredric Jameson și David Harvey.

Oscilând între optimismul proiecțiilor utopice și preocupările legate de un viitor distopic la nivel planetar, dezbaterile despre rolul tehnologiei în modelarea înțelegerii existenței, puterii și limitelor condiției umane au devenit inevitabile și urgente în diverse sfere ale cunoașterii și vieții cotidiene. Această conferință pornește de la astfel de aspecte și invită cercetătorii să investigheze numeroasele interacțiuni dintre tehnologie și mediile social-culturale, cu ajutorul unor metode și teorii critice propuse în cadrul trans-/postumanismului, studiilor culturale și studiilor utopice și distopice.

Transumanismul, de pildă, militează pentru depășirea limitelor biologice prin intermediul tehnologiei și oferă viziuni/soluții de îmbunătățire a vieții, care pot fi considerate atât o salvare, cât și un potențial act de hybris. Pe de o parte, promisiunea unei vieți lipsite de problemele îmbătrânirii și ale morții inevitabile răspunde aspirațiilor utopice de atingere a perfecțiunii și a imortalității. Pe de altă parte, această încercare de modificare artificială a cursului vieții omenești poate exacerba tensiunile dintre viziunea idealistă și realitățile pragmatice ale implementării sale, generând temeri legate de pericolul dezumanizării. În acest context, este ilustrativă figura cyborg-ului definită de Donna Haraway, care se bazează tocmai pe estomparea diferențelor dintre om, animal și mașină.

În general, societățile saturate din punct de vedere tehnologic au fost subiectul unui număr considerabil de ficțiuni distopice, prin care scriitorii au tras semnale de alarmă cu privire la pericolul pierderii controlului asupra artefactelor tehnologice.

Realitatea însăși pare să își piardă materialitatea clasică într-o eră a simulacrelor și simulării (în sensul conferit de Jean Baudrillard) și a lumilor secundare generate de inteligența artificială. De asemenea, în cadrul sistemului capitalist actual (aflat sub semnul „realismului capitalist” teoretizat de Mark Fisher) și sub amenințarea tot mai accentuată a crizelor de mediu, rolul tehnologiei în narațiunile ecologice și pe piața muncii subliniază potențialul său deopotrivă eliberator și alienant. Pe de altă parte, este arhicunoscută deja importanța finanțării și implementării hipertehnologiilor în domenii precum neuroștiințele, medicina avansată sau științele digitale.

Această conferință vizează astfel de abordări interdisciplinare care să interogheze modul în care imaginarul literar, mediatic, social, economic, politic și istoric mediază aceste tensiuni, oferind perspective asupra ontologiilor emergente ale viitorului. Cum navigăm printre promisiunile și pericolele progresului tehnologic? Ce rol joacă narațiunile – literare, filosofice și speculative – în modelarea viziunii noastre colective asupra viitorului?

Ca de obicei, sugerăm și o listă deschisă de posibile **teme și subteme**:

- 1. Pozitivism vs./& Umanism**
- 2. Tehno-științe vs./& Literatură și arte**
- 3. Rațiune vs./& Imaginație**
- 4. Logos vs./& Mythos**
5. Filosofia transumanistă și reprezentările ei ficționale
6. Hybrisul tehnologic: transumanism și reflecții etice
7. Imaginarii tehnno-științifice
8. Roboți, cyborgi și hibriditate: intersecții om-mașină în narațiunile utopice/distopice

9. Roboți, androizi, cyborgi și IA în ficțiunea speculativă (*science-fiction, fantasy* etc.)
10. Roboți, androizi, cyborgi și IA în cinematografie
11. Roboți, androizi, cyborgi și IA în benzi desenate, jocuri pe calculator, reclame și alte media
12. De la roboți la ființe virtuale: *Sophia, Alexa, Hatsune Miku*
13. Apocalipsă, supraveghere și control în era inteligenței artificiale
14. Utopie medicală și tehnologie: îmbunătățirea calității vieții umane și imortalitatea
15. Literatura și antropocenul: rolul inteligenței artificiale în narațiunile ecologice
16. Perspective istorice asupra utopiilor și distopiilor tehnologice
17. Inteligența artificială și postumanul: redefinirea umanității în era digitală
18. Simulacrul și inteligența artificială: Realitatea în era virtualului
19. Muncă, automatizare și noile economii ale inteligenței artificiale (inclusiv impactul automatizării asupra joburilor tradițional feminine/masculine și posibilele schimbări)
20. Feminism, studii de gen și construcții social-identitare în context transuman. Sexualizarea roboților și a ființelor virtuale în literatură și media
21. Inteligența artificială și discriminarea de rasă în texte utopice/distopice
22. Inteligența artificială, protezare, disabilități fizice, incluziune
23. Spațiul urban al ficțiunii utopice/distopice în contextul provocărilor aduse de inteligența artificială
24. Problema creativității și originalității în producțiile IA

Bibliografie orientativă

- Baudrillard, Jean. *Simulacres et Simulation*, Paris, Éditions Galilée, 1981. Ediția în limba română: *Simulacre și simulare*, traducere de Sebastian Big, Cluj-Napoca, Idea Design & Print, 2008.
- Bostrom, Nick, *Superintelligence. Paths, Dangers, Strategies*, Oxford, Oxford University Press, 2014.
- Braidotti, Rosi, *The Posthuman*, Cambridge & Malden, Polity Press, 2013. Ediția în limba română: *Postumanul*, traducere de Ovidiu Anemțoaicei, București, Hecate, 2016.
- Claeyes, Gregory, *Utopianism for a Dying Planet: Life after Consumerism*, Princeton, Princeton University Press, 2022.
- Ferrando, Francesca, *Philosophical Posthumanism*, London, Bloomsbury Academic, 2019.
- Fisher, Mark. *Capitalist Realism: Is There No Alternative?*, Zero Books, 2009. Ediția în limba română: *Realism capitalist: Nu există nicio alternativă?*, traducere de Paul-Teodor Cristescu, Cluj, Tact, 2022.
- Fry, Hannah, *Hello World: How to Be Human in the Age of the Machine*, London, Transworld Publishers-Penguin Random House, 2018.
- Haraway, Donna J., „A Cyborg Manifesto. Science, Technology, and Socialist-Feminism in the Late Twentieth Century”, în *Simians, Cyborgs and Women: The Reinvention of Nature*, New York, Routledge, 1991, p. 149-181. Ediția în limba română: *Un manifest al cyborgului. Manifestul speciilor însoțitoare*, traducere de Sînziana Cotoară și Vasile Mihalache, București, frACTalia, 2021.
- Harvey, David, *The Condition of Postmodernity: An Enquiry into the Origins of Cultural Change*, Cambridge, Blackwell, 1990. Ediția în limba română:

Condiția postmodernității. O cercetare asupra originilor schimbării culturale, traducere de Cristina Gyurcsik și Irina Maftai, Timișoara, Amarcord, 2002.

- Hayles, N. Katherine, *How We Became Posthuman. Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics*, Chicago & London, University of Chicago Press, 1999.
- Horkheimer, Max; Adorno, Theodor W., *Dialektik der Aufklärung. Philosophische Fragmente*, New York, Social Studies Association, 1944. Ediția în limba română: *Dialectica Luminilor*, traducere de Andrei Corbea, Iași, Polirom, 2012.
- Jameson, Fredric, *Archaeologies of the Future: The Desire Called Utopia and Other Science Fictions*, New York, Verso, 2005.
- Jameson, Fredric, *Postmodernism, or: The Cultural Logic of Late Capitalism*, Durham, Duke UP, 1991. Ediția în limba română: *Postmodernismul sau logica culturală a capitalismului târziu*, traducere de Alex Văsies și Vlad Pojoga, Sibiu, Editura ULBS, 2021.
- Kroes, Peter; Verbeek, Peter-Paul, *The Moral Status of Technical Artefacts*, Dordrecht, Springer, 2014.
- Lyotard, Jean-François, *La Condition postmoderne: Rapport sur le savoir*, Paris, Éditions de Minuit, 1979. Ediția în limba română: *Condiția postmodernă*, traducere de Ciprian Mihali, Cluj-Napoca, Idea Design & Print, 2003.
- Măruță, Mihnea, *Identitatea virtuală. Cum și de ce ne transformă rețelele de socializare*, București, Humanitas, 2023.
- Picard, Rosalind W., *Affective Computing*, Cambridge (MA), MIT Press, 1995.

- Wolfe, Cary, *What is Posthumanism*, Minneapolis & London, University of Minnesota Press, 2010.

Lucrările congresului se vor desfășura atât on site, cât și online.

Autorii vor fi rugați să-și concentreze prezentările la 20 de minute.

Pentru cei interesați, intenționăm să publicăm actele congresului într-un număr al revistei *Vatra*, precum și într-un volum tematic din *Caietele Echinox* (traduse în limba engleză sau franceză).

Vă invităm să ne trimiteți propunerile dumneavoastră până în **15 mai 2025**, la adresa de e-mail: **algcr@yahoo.com**.

Acestea trebuie să conțină numele complet și afilierea instituțională a propunătorului, un abstract de maxim 5 rânduri și o scurtă notă biografică. De asemenea, vă rugăm să anunțați dacă doriți să participați în persoană sau online.

Cu cele mai bune gânduri,

Corin Braga

Președintele ALGCR

